

(savivaldybė, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Skaitymo, kalbos vartojimo ir rašymo testai

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2010 m. gegužės 31 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Rašykite **mėlynai rašančiu** parkeriu ar tušinuku aiškiai ir įskaitomai. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atlikdami 1-ąją skaitymo testo užduotį, atsakymus rašykite po klausimu paliktose eilutėse. Į klausimus atsakykite tiksliai ir glaustai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse. Jei neprašoma cituoti ar pateikti pavyzdžių iš teksto, **atsakymus formuluokite savais žodžiais**. Bus vertinami tik tie 2-osios skaitymo testo užduoties atsakymai, kurie parašyti ATSAKYMŲ lentelėje.
- Atlikdami rašymo užduotį, naudokitės juodraščiu. Jam palikta vietos užduoties sąsiuvinyje. Juodraštis nebus vertinamas, todėl pasilikite pakankamai laiko savo darbui perrašyti į švarraštį. **Jeigu rašymo užduotis bus įvertinta 0 tašku, egzaminas bus neišlaikytas.**

Linkime sėkmės!

ĮVERTINIMAS TAŠKAIS

Skaitymo testas	Kalbos vartojimo testas	Rašymo testas	TAŠKŲ SUMA
25	25	50	100

Vertinimo komisijos pirmininkas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: (I) _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____

(parašas, vardas ir pavardė)

I. SKAITYMO TESTAS**(Trukmė – 45 min.)***1 užduotis. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.**Skaitmenimis sunumeruotos pastraipos. (13 taškų)**Pastaba. Atsakymus į klausimus formuluokite savais žodžiais, aiškiai ir glaustai.**Jei neprašoma pateikti pavyzdžių iš teksto, necituokite.***Ar internetas sugražins žodinę kultūrą?**

1 Šiandien vienas iš svarbiausių veiksnių, keičiančių mūsų gyvenimą, bendravimo formas, yra internetas. Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad internetas susijęs vien su rašytine kultūra. Internete mes galime skaityti, rašyti laiškelių, o vadinamuosiuose „pokalbių kambariuose“ irgi rašome. Taigi žmogus, nemokantis rašyti, negali tinkamai naudotis internetu. Lyg ir peršasi išvada, kad internetas yra grįstas rašto kultūra. Tačiau tai tik paviršutinis žvilgsnis. Atidžiau paanalizavus elektroninius tekstus, akivaizdu, kad būtent internetas atgaivina sakininės kultūros funkcionavimo būdus.

2 Tradicinėje visuomenėje daugybė žinių apie įvykius buvo tik gandai. Kitaip tariant, labiausiai paplitęs žinių apie įvykius perdavimo būdas buvo iš lūpų į lūpas. Taip įvykiai įgudavo įvairių pavidalų ir būdavo iškreipiami, perkuriami. Vėliau, moderniojoje epochoje, kartu su spauda, laikraščiais labiau sureikšminama tikrų žinių, pagrįstų faktais, svarba. Laikraščiai jau nesiremia gandai, jie juos patikrina, rašo apie tikrus įvykius. Įdomu stebėti, kaip atsiradus spaudai keičiasi valdžios kritika. Anksčiau ji buvo grįsta gandai, visokiausių būtų, o dar daugiau – nebūtų nuodėmių prikaišiojimu, vėliau iškyla skandalas. Tai rodo, kaip keitėsi visuomenės poreikiai: anksčiau pakako gandų, o atsiradus laikraščiams reikia to, kas vadinama faktais.

3 Tuo tarpu internetas atgaivina gandus. Internetas sudarė sąlygas lengvai skliti nepatikrintai ir nevisiškai tikrovę atitinkančiai informacijai. Tradicinėje visuomenėje gandai keliavo iš lūpų į lūpas, dabar jie keliauja iš vienos elektroninio pašto dėžutės į kitą. Šitaip internete platinami paveikslukai, kompromituojantys popkultūros įžymybes, politikus. Skandalinga informacija (nebūtinai atitinkanti teisybę) pirmiausia publikuojama internete. Laikraščiai perspausdina šią informaciją, kaip šaltinių nurodydami interneto svetainę. Nesvarbu, kad vėliau kompromituojama medžiaga paneigiama – skandalų šleifas išlieka.

4 Internetas atgaivino ir folklorą. Grožinė literatūra priskiriama rašytinei kultūrai ir „priklauso“ spausdintam žodžiui, jai rasti tiesiogiai nereikia bendruomenės, o tautosaka be jos yra neįsivaizduojama, nes sakininis žodis gali būti gyvas tik tam tikroje bendruomenėje. Kiekvienas, kas turi asmeninę elektroninio pašto dėžutę, kartkartėmis gauna įvairių istorijų, anekdotų, piešinukų, filmukų ir pan. Šie tekstai paprastai būna „gyvi“, kol juos kas nors siuntinėja, t. y. kol „gyvena“ virtualiose bendruomenėse. Toks šių kūrinių funkcionavimo būdas primena folkloro funkcionavimą. Juk ir internetinis folkloras gali gyvuoti tik virtualioje bendruomenėje, kol tekstai yra siuntinėjami iš vienos pašto dėžutės į kitą. Nebesiunčiami jie sunyksta, nebent būtų perkelti į kitokį formatą. Taigi internetas atgaivina folklorą. Ne tik atgaivina, bet ir praturtina. Tradiciškai folkloras reiškiasi kaip žodinė kūryba. Virtualioje erdvėje funkcionuojanti vaizdinė kūryba taip pat tapo savitu folkloru, nes ji „gyvena“ pagal žodinės kultūros taisykles.

5 Žvelgdami iš tokių pozicijų, matome, kad internetas atgaivina senąsias žodinės kultūros formas, kurias išstūmė modernybė. Kitas klausimas – kaip tai pakeis kultūrą, kaip paveiks mūsų bendruomeniškumą? Tai jau atskira problema.

Pagal Virginijų Savukyną

2 užduotis. *Skaitydami tekstą raskite, kur turėtų būti iš teksto išimti sakiniai A–O.*

Vienas sakinys yra ne iš šio teksto.

Atsakymus rašykite kitame puslapyje pateiktoje ATSAKYMŲ lentelėje.

0 atvejis – pavyzdys. (12 taškų)

Trečiadieni...

Užuolaidos margos ir linksmos. Jas kabindama mergaitė įsidūrė pirštą. (0) A Valandėlę susimąstė, paskui paėmusi nuo stalo žirkles lėtai nukirpo vieną garbaną, kitą... (1) ____ Atsiložusi papurtė galvą ir pajuto, kad lengva ir vėsu. Pažvelgė į veidrodį ir nustebusi išvydo jame didžiaakį berniukštį.

„Ir gerai, – pagalvojo, – dabar niekas nesakys, kad vaikštau amžinai susivėlus.“ Paėmė šepetį ir sušlavė išsidraikiusius kuokštus. „Plaukų negalima išmesti, reikia sudeginti“, – prisiminė senelės žodžius. (2) ____

„Noriu valgyti, – pamanė, – važiuosiu į valgyklą prie turgaus.“ Ten ji dažnai pietaudavo ir mėgdavo stebėti kaimiečius. Pardavę vaisius, daržoves, čia jie ateidavo su tuščiomis pintinėmis.

Lauke švietė saulė, švilpė padūkęs vėjas. (3) ____ Šalimais rūpestingo veido tėvas pasodino du nežmoniškai storus vaikus. Jie buvo kvailos išvaizdos, riestanosiai. „Tikri rausvi paršeliai“, – ir prisiminė mėgstamos knygos vietą, kur kunigaikštienės kūdikis ištrūko Alisai iš glėbio, pavirto paršiuku ir patenkintas nurisnojo miškan. Vienas storulis irzliai knirkė, nes mažesnysis užsispyręs baksnojo pirštu jam į skruostą. (4) ____

Valgykloje buvo didelė eilė. Priešais mergaitę stovėjo du vyriškiai darbiniais drabužiais. Iš pradžių ji matė tik jų pakaušius, paskui jie atsigrėžė. (5) ____ Dažniausiai jie to nė nepastebėdavo.

Vyriškis, kurį ji stebėjo, iškart pajuto žvilgsnį: jis neramiai sukrotėjo eilėje ir stumtelėjo savo draugą. Ji aiškiai matė, kad nepažįstamajam pasidarė įdomu, kodėl mergaitė į jį žiūri.

Dabar jau stebėjo ne vien iš smalsumo. (6) ____ „Mažas, liesas ir nebejaunas, – pagalvojo, – jam tikriausiai keturiasdešimt penkeri.“ Nepažįstamasis šypsojosi nepraverdamas lūpų. (7) ____ „Elgiasi lyg būtų kokios mažos šalies persirengęs valdovas, – pagalvojo ji. – Net nesivaržo savo nešvarių drabužių.“

Kai vyriškis gavo užsakytus patiekalus, mergaitė toliau spoksojo, kaip jis nešasi padėklą. Vyras ir net jo draugas pastebėjo, kad ji vėl žiūri.

Valgydama mergaitė vėl žvilgčiojo, bet dabar jau su pasitikėjimu, nesislėpdama. Nusigrėžusi jautė, kad nepažįstamasis irgi ją stebi.

Mergaitė valgė labai lėtai. (8) ____

Už vienintelio lango vasara atrodė dar ryškesnė, nes valgykloje tvyrojo prieblanda. (9) ____ Mergaitė gėrėjosi saulės apšviestu jo veidu. Stebėjo raukšlelių voratinklį aplink akis, dailiai mėsa pjaustančias rankas, judančius žandikaulius.

Mergaitės lėkštė ištuštėjo, bet ji tebesėdėjo, beprasmiškai pešiodama savo palaidinukę. Nepažįstamasis pasisuko, ir dešinioji jo veido pusė atsidūrė šešėlyje.

Mergaitė turėjo išeiti, ir tai buvo taip būtina, kaip kas rytą skubėti į mokyklą. Ją pradėjo erzinti maisto kvapas ir čia susirinkę kaimiečiai.

Pagaliau ji atsistojo. (10) ____ Jis linksmai šypsojosi. Jam buvo vieni juokai taip šypsotis.

Ji nuėjo prie durų tiesi, įsitempusi: žinojo, kad ją seka žvilgsniu. Lauke stabtelėjo, susimąstė. Vyriškis kažką jai priminė. (11) ____

Iėjus į kambarį, mergaitei pasirodė, kad visos jo spalvos priblėso. (12) ____ Ji atsisėdo ant lovos, nugara prisiglaudė prie šaltos sienos ir staiga nuo ją apėmusio nesuvokiamo nerimo nenumaldomai pravirko...

Pagal Jolitą Skablauskaitę

SAKINIAI

- A** Ištryško kraujo lašas, pasilenkė, lyžtelėjo jį.
- B** Tačiau ji niekaip negalėjo suprasti, ką.
- C** Vyriškis atsisveikindamas pakilo nuo kėdės, mandagiai nulenkė galvą.
- D** Vyriškis sėdėjo prie pat lango.
- E** Po pietų šiuose namuose įprasta ilgai gerti arbatą.
- F** Mergaitė įlipo į troleibusą.
- G** Ir anie neskubėjo.
- H** Mergaitė sumetė plaukus į krosnį.
- J** Kitoje stotelėje tėvas su „paršeliais“ išlipo.
- K** Pati to nejausdama, mergaitė įsižiūrėdavo į žmones.
- L** Liūdnam karojo užuolaidos, nejaukiai tikėjo laikrodis.
- M** Kirpo tol, kol grindys aplink ją pasidengė plaukais.
- N** Pati negalėjo suprasti, kas ją patraukė.
- O** Tai labiau priminė gudrią grimasą negu šypseną.

ATSAKYMAI

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A												

Taškų suma (maks. 12)			
-----------------------	--	--	--

Skaitymo testo taškų suma (maks. 25)			
--------------------------------------	--	--	--

II. KALBOS VARTOJIMO TESTAS

(Trukmė – 45 min.)

1 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius parašykite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu. 0 atvejis – pavyzdys. (20 taškų)

	Daina – lyg duona kasdieninė	Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
(0) premija	Nacionalinės kultūros ir meno (0) <u>premijos</u> laureatė lietuvių liaudies dainų atlikėja Veronika Povilionienė – viena žinomiausių lietuvių dainininkių. Ji atstovavo (1) _____ įvairiuose renginiuose, prestižiniuose džiazų ir folkloro muzikos festivaliuose. Kas turėjo (2–3) _____, kad ji tapo liaudies dainų atlikėja?	—	—	—
(1) Lietuva		—	—	—
(2–3) lemiamą įtaką		—	—	—
(4) keistas	Pasak dainininkės, tik šių dienų žmonėms toks pasirinkimas kartais atrodo (4) _____ ir kažkodėl yra laikomas (5) _____. Juk anksčiau Lietuvoje žmonės dainuodavo ir varge, ir džiaugsmo. Tiesiog būta (6–7) _____ . Labai gaila, kad ši tradicija nyksta. Senieji liaudies dainininkai sakydavo: jei galva pilna (8) _____, uždainuojai, ir viskas praeina. Anuomet (9) _____ tikrai nekildavo (10) _____ – kaip gali neuždainuoti, jei norisi...	—	—	—
(5) ypatingas		—	—	—
(6–7) tokie papročiai		—	—	—
(8) rūpesčiai		—	—	—
(9) niekas		—	—	—
(10) abejonės		—	—	—
(11) kiekvienas	Dainuoti, teigia Veronika Povilionienė, gali kiekvienas. Tik ne (11) _____ norisi, ne kiekvienas supranta dainos reikšmę. Viskas prasideda dar (12–13) _____, – jei mažylis girdi dainuojamą lopšinę, jo širdelę pamažu užburia paprasta jos melodija. Kuo labiau ta melodija įaugi į širdį, tuo didesnis kils noras pažinti liaudies dainą, kuri galbūt taps duona (14) _____.	—	—	—
(12–13) ankstyva vaikystė		—	—	—
(14) kasdieninė		—	—	—
(15–16) senoji kultūra	Veronika Povilionienė džiaugiasi, kad jos dainavimas susijęs su (15–16) _____. Juk ji ne tik dainuoja, bet ir stengiasi visiems parodyti, kokias (17–18) _____ atveria liaudies daina. Ir kad daina gali pagelbėti žmogui jo (19–20) _____.	—	—	—
(17–18) gilių versmės		—	—	—
(19–20) kasdieniai rūpesčiai		—	—	—
	<i>Pagal Virginiją Tamošiūnaitę</i>			

Taškų suma (maks. 20)

III. RAŠYMO TESTAS

(Trukmė – 90 min.)

Užduotis. Pasirinkite vieną iš dviejų (A arba B) klausimų ir parašykite 200–250 žodžių straipsnį į jaunimo žurnalą. (50 taškų)

A Kas svarbu XXI amžiaus žmogui?

B Kodėl reikia saugoti tautos tradicijas?

Straipsnyje:

- pristatykite du skirtingus požiūrius į svarstomą problemą;
- išdėstykite savo požiūrį ir jį pagrįskite;
- grįsdami savo mintis, remkitės ne vien asmenine patirtimi, bet ir pateikite pavyzdžių iš visuomenės gyvenimo, literatūros, meno kūrinių ar kt.

Pastabos:

1. *Straipsnio pasirašyti nereikia.*
2. *Perrašę straipsnį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir parašėje pažymėkite 200 žodžių ribą. Jei parašėte mažiau, taip pat nepamirškite nurodyti žodžių skaičiaus.*
3. *Neliniuotos juodraščio eilutės skirtos rašiniui planuoti.*

Juodraštis

RAŠYMO TESTO VERTINIMAS

Kriterijus	Maks. taškų skaičius	VERTINTOJŲ SKIRTI TAŠKAI		
		I	II	III
TURINYS	5			
STRUKTŪRA	5			
STILIUS IR ŽODYNAS	5			
GRAMATIKA	5			
RAŠYBA IR SKYRYBA	5			
Taškai	25			
Taškų sandauga	25 x 2 = 50			
Taškai, atimami už nepakankamą žodžių skaičių	-1/-2/-3/-4/-5			
GALUTINĖ TAŠKŲ SUMA	50			

